

Dotaz MŠ:

Je MŠ povinná podávat zdravotně postiženému dítěti léky a je možné mu podávat stravu, kterou rodiče připraví doma?

Odpověď MŠMT:

Onemocnění nebo zdravotní stav dítěte skutečně nemůže být důvodem pro ukončení jeho předškolního vzdělávání. Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zaručuje občanům rovný přístup ke vzdělávání bez jakékoli diskriminace, a to výslovně též z důvodu zdravotního stavu občana (ust. § 2 odst. 1 písm. a)). Nadto zákon stanoví důvody pro ukončení vzdělávání taxativně (vyčerpávajícím způsobem), přičemž zdravotní stav dítěte nebo jeho změna mezi takové důvody nepatří (ust. § 35).

Školy a školská zařízení mají podle ust. § 29 odst. 2 školského zákona povinnost zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví dětí při vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech a při poskytování školských služeb. Této povinnosti koresponduje povinnost zákonných zástupců informovat školu o změně zdravotní způsobilosti a zdravotních obtížích dítěte nebo o jiných závažných skutečnostech, které by mohly mít vliv na průběh vzdělávání, neboť bez náležité informovanosti nemůže škola bezpečnost a zdraví dětí efektivně zajistit (ust. § 22 odst. 3 písm. c) školského zákona). Údaje o zdravotní způsobilosti a zdravotních obtížích dítěte jsou také součástí dokumentace školy (školní matriky) podle ust. § 28 odst. 2 písm. g) školského zákona, přičemž zdravotními obtížemi mohou být pravidelně alergie, dietní omezení, pravidelné užívání léků či právě onemocnění dítěte, které vyžaduje zohlednění při vzdělávání.

Trpí-li dítě onemocněním, které vyžaduje zohlednění při vzdělávání (např. cukrovka), je tedy mateřská škola povinná náležitou pomoc a ochranu zdraví dítěti poskytnout. Vedle již citovaného ust. § 29 odst. 2 školského zákona je třeba vyjít také ze zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, dle kterého mají zaměstnanci (tj. i zaměstnanci mateřské školy) povinnost počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví (ust. § 249 odst. 1), dbát podle svých schopností o zdraví a bezpečnost ostatních fyzických osob (ust. § 106) a plnit pokyny nadřízených vydané v souladu s právními předpisy (ust. § 301 písm. a)).

Na základě citovaných ustanovení je v pravomoci ředitele mateřské školy uložit zaměstnancům školy povinnost poskytnout nemocnému dítěti zvláštní péči, jež může spočívat např. v podávání určitých léků, pravidelném sledování zdravotního stavu dítěte nebo v jiné potřebné pomoci, a to podle druhu a míry onemocnění. Musí však jít o činnosti, ke kterým není třeba odborné kvalifikace a ke kterým nejsou způsobilé jen osoby se speciálním odborným vzděláním či odbornou praxí, popř. osoby splňující další požadavky stanovené právními předpisy k poskytování zdravotní péče.

Odbornou kvalifikaci ovšem nelze ztotožňovat s řádným proškolením zaměstnanců, které je pro efektivní poskytnutí pomoci i pro vyloučení případné právní odpovědnosti školy (zaměstnanců) nezbytné. Zaměstnanec tak musí být proškolen v oblasti projevů onemocnění a možných komplikací, jakož i o způsobu péče o dítě a musí jednat na základě odborného vyjádření lékaře, popř. na základě předpisu potřebných léků. Nezbytný je též souhlas zákonných zástupců dítěte, neboť podání léčiv či jiné úkony ze strany školy je třeba považovat

za zásahy do jeho tělesné integrity, které mohou být bez svolení zákonných zástupců protiprávní.

Je-li tedy mateřská škola informována o tom, že dítě trpí onemocněním, které vyžaduje zohlednění při vzdělávání, mateřská škola:

- projedná otázku onemocnění dítěte se zákonnými zástupci,
- vyzve je k předložení odborného vyjádření lékaře,
- zajistí jejich písemný souhlas k úkonům vyžadovaným ze strany mateřské školy a
- proškolí zaměstnance v oblasti příznaků a projevů onemocnění a o náležité péči.

Projevy nebo komplikace přesahující běžný průběh onemocnění a takové komplikace, které již vyžadují odbornou lékařskou pomoc, bude škola řešit přivoláním zdravotní záchranné služby, popř. poskytnutím péče odpovídající zásadám první pomoci (srov. všeobecnou povinnost každého občana poskytnout nebo zprostředkovat nezbytnou pomoc osobě, která je v nebezpečí smrti nebo jeví známky závažné poruchy zdraví – ust. § 9 odst. 4 písm. b) zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů).

Při splnění uvedených podmínek nenese škola ani její zaměstnanci právní odpovědnost za případná rizika a komplikace spojená s onemocněním dítěte.

Pokud jde o otázku školního stravování, je třeba vyjít z ust. § 122 odst. 2 školského zákona, dle kterého se dětem v mateřských školách poskytuje hmotné zabezpečení, které zahrnuje zejména školní stravování po dobu jejich pobytu ve škole. Děti mají zákonný nárok na zajišťování školního stravování ze strany právnické osoby vykonávající činnost mateřské školy, a to v rozsahu a za podmínek stanovených vyhláškou č. 107/2005 Sb., o školním stravování, ve znění vyhlášky č. 107/2008 Sb. Je-li dítě vzděláváno ve třídě s celodenním provozem, má právo denně odebrat oběd, jedno předcházející a jedno navazující doplňkové jídlo, včetně tekutin v rámci dodržení pitného režimu, přičemž stravování se řídí výživovými normami stanovenými v příloze k vyhlášce č. 107/2005 Sb. Má-li dítě stravovací omezení, může (resp. musí, je-li to v přiměřených možnostech mateřské školy – srov. již citovanou zásadu rovnosti podle ust. § 2 odst. 1 písm. a) školského zákona) být režim stravování s ohledem na onemocnění dítěte upraven (např. doba podávání jídla, vyloučení některých potravin z jídelníčku apod.). Dítě však nemá nárok na individuální přípravu zvláštní stravy, jež by odpovídala druhu a zvláštnostem jeho onemocnění. Dle ust. § 4 odst. 1 vyhlášky č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, ředitel mateřské školy stanoví při přijetí dítěte do mateřské školy po dohodě se zákonným zástupcem dítěte způsob a rozsah stravování dítěte. Rozsah se stanoví tak, aby se dítě, je-li v době podávání jídla přítomno v mateřské škole, stravovalo vždy. Dítě se tedy stravuje při pobytu v mateřské škole, vyhláška však nestanoví, že musí jít výlučně o stravování školní. Vyžaduje-li to zdravotní stav dítěte, stanoví se jiný způsob jeho stravování (např. příprava jídla doma).

Dítě trpící onemocněním může být konečně kvalifikováno jako dítě se zdravotním znevýhodněním, a to za podmínek ust. § 16 odst. 3 školského zákona (v závažnějších případech jako dítě se zdravotním postižením podle ust. § 16 odst. 2 školského zákona). Zdravotním znevýhodněním se pro účely školského zákona rozumí zdravotní oslabení, dlouhodobá nemoc nebo lehčí zdravotní poruchy vedoucí k poruchám učení nebo chování, které vyžadují zohlednění při vzdělávání. Pokud má tedy onemocnění dítěte vliv i na vzdělávací proces (poruchy učení a chování), má nárok na další pomoc podle školského zákona. O speciálních vzdělávacích potřebách dítěte rozhoduje výlučně školské poradenské zařízení, přičemž zákonní zástupci se mohou dostavit s dítětem k diagnostice do jakéhokoli zařízení podle svého výběru.

Ve třídě, ve které se vzdělává dítě se speciálními vzdělávacími potřebami, lze poté zřídit funkci asistenta pedagoga (ust. § 16 odst. 9 školského zákona), který vykonává pomocné činnosti vzdělávací a výchovné, jak vyplývá z ust. § 7 odst. 1 vyhlášky č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, a z části 2.16.05 přílohy nařízení vlády č. 222/2010 Sb., o katalogu prací ve veřejných službách a správě. Nelze jej tedy zaměňovat s činností osobní asistence, jež spadá do kategorie sociálních služeb podle ust. § 39 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, a pomáhá konkrétnímu dítěti se zdravotním postižením zvládat běžné úkony péče o svoji osobu apod. Vyžaduje-li zdravotní stav dítěte velkou míru pomoci pedagogického pracovníka v dané třídě, je třeba uvažovat spíše o posílení pedagogického vedení ve třídě nebo o posílení dohledu nad dětmi prostřednictvím jiného zaměstnance mateřské školy (srov. též ust. § 6 vyhlášky č. 263/2007 Sb., kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí).

S pozdravem

JUDr. Emil Halla
pověřený řízením odboru legislativy

Vyřizuje: Mgr. Martina Pekárková

Datum vydání nezjištěno, mezi rokem 2012 až 2016

